

Puntaroivat kansalaiskeskustelut suomalaisen demokratian vahvistajina

Puntaroivat kansalaiskeskustelut voivat auttaa tekemään harkitumpia ja hyväksyttävämpiä yhteiskunnallisia päätöksiä. Ne voivat myös parantaa julkisen keskustelun laatua sekä vähentää vastakkainasetteluja lisäämällä kansalaisten tietoa ja ymmärrystä eri näkökantoja kohtaan. Siksi kansalaiskeskusteluja kannattaa hyödyntää suomalaisen demokratian vahvistajina.

Puntaroivien kansalaiskeskustelujen vaikuttavuus riippuu siitä, miten hyvin ne on kytketty osaksi hallinnon ja politiikan suunnittelu- ja päätöksentekoprosesseja. Poliittisessa päätöksenteossa kansalaiskeskusteluilla voi olla erilaisia rooleja. Keskitymme tässä julkaisussa kolmeen mahdolliseen rooliin:

1. Kansalaiskeskustelut merkittävistä yhteiskunnallisista kysymyksistä

Kansalaiskeskustelut voivat auttaa merkittäviä yhteiskunnallisia asiakysymyksiä koskevassa päätöksenteossa, esimerkiksi perustuslakeja muutettaessa tai ilmastopoliitikan valmistelussa. Kansalaisille voidaan myös antaa mahdollisuus itse esittää tärkeinä pitämiään asiakysymyksiä kansalaiskeskustelujen käsiteltäviksi.

2. Kansalaiskeskustelut antamassa syötettä vaaleilla valituille edustajille

Kansalaiskeskusteluista voidaan muodostaa pysyväisluonteisia instituutioita, jotka osallistuvat päätöksentekoon sekä antavat palautetta päätöksistä ja niiden perusteluista. Kansalaiskeskustelut voivat myös nostaa uusia kysymyksiä päätöksenteon agendalle.

3. Kansalaiskeskustelut luotettuina tiedonlähteinä äänestäjille

Kansalaiskeskustelut voivat jäsentää ja tuottaa informaatiota äänestäjille ennen kansanäänestyksiä – ja kenties myös ennen vaaleja.

Tämä politiikkasuosituksia sisältävä julkaisu on laadittu osana Osallistuminen pitkäjänteisessä päätöksenteossa (PALO) -tutkimushanketta, jossa ovat mukana Turun ja Tampereen yliopistot, Luonnonvarakeskus ja Åbo Akademi. Tutkimusta rahoittaa strategisen tutkimuksen neuvosto.

Julkaisu perustuu hankkeessa tehtyyn tutkimukseen, puntaroivan demokratian

institutionalisoinnista käsittelevään OECD-raporttiin¹ sekä muuhun tutkimuskirjallisuuteen.

Suositukset on suunnattu päättäjien lisäksi demokratia- ja osallistumisteemojen asiantuntijoille sekä kaikille demokratian ja kansalaisosallistumisen kehittämisestä kiinnostuneille.

paloresearch.fi, utu.fi/kansalaiskeskusteluopas

MITÄ PUNTAROIVAT KANSALAIKESKUSTELUT OVAT?

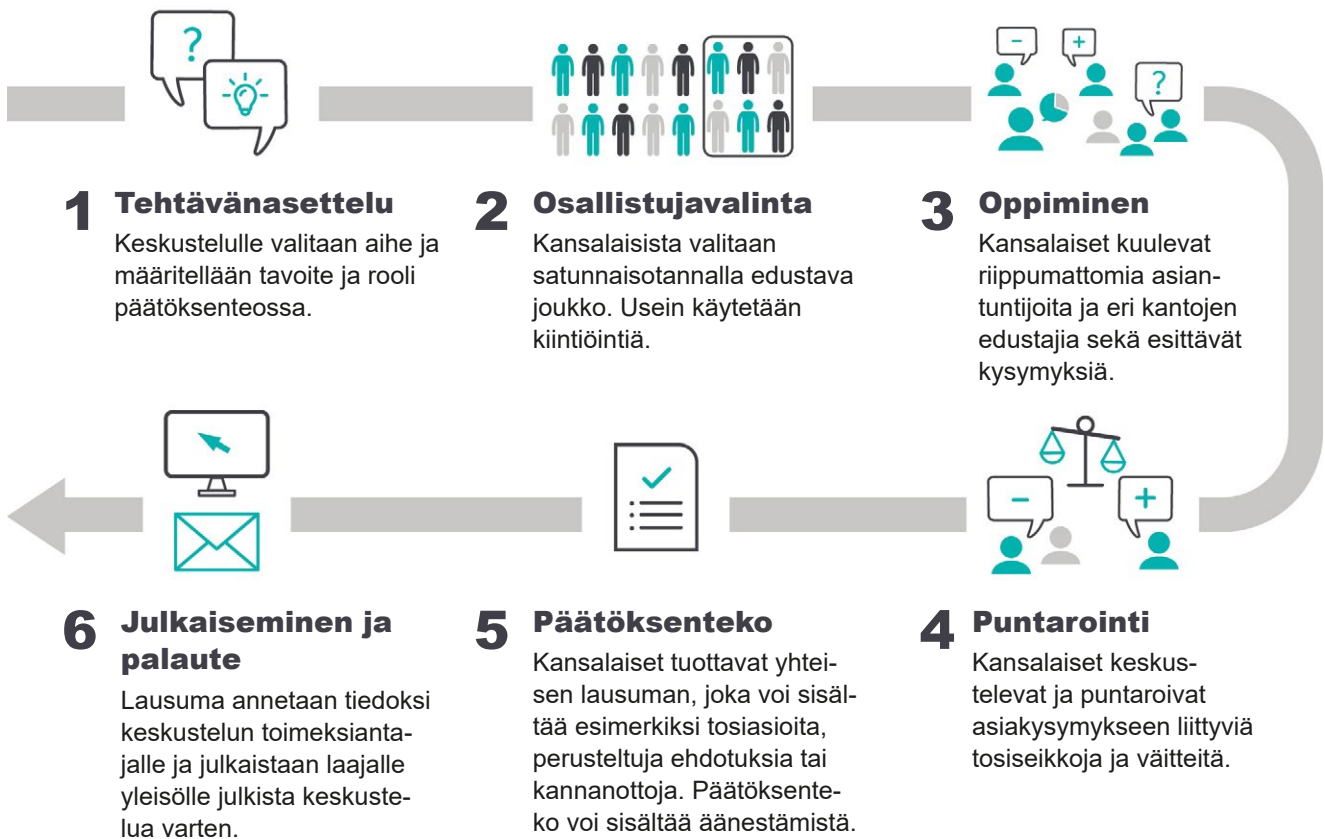
Puntaroivat kansalaiskeskustelut (*deliberative mini-publics*) ovat yleistyneet eri puolilla maailmaa hallinnon eri tasoilla. Niiden tarkoitus on koota yhteen eri taustaisia ja eri mielipiteitä edustavia ihmisiä keskustelemaan ennalta määrätystä politiikkakysymyksestä.

Aloite keskustelun järjestämiseksi voi tulla päättäjiltä, viranomaisilta tai kansalaisyhteiskunnan toimijoilta. Kansalaiskeskustelun toimeksiantajana voi toimia esimerkiksi parlamentti, ministeriö tai kunnanvaltuusto. Osallistujavalinnasta ja käytännön järjestelyistä vastaa erillinen taho, esimerkiksi erikseen koottu ohjausryhmä tai jokin riippumaton yhdistys tai yhteisö.

Keskustelun osallistujat valitaan satunnaisesti, usein väestöllisen edustavuuden varmistavia kiintiöitä hyödyntäen. Puntaroinnin tueksi keskustelijat saavat tietoa esimerkiksi tutustumalla keskustelun aiheesta laadittuun tietopakettiin ja kuulemalla asiantuntijoita, poliitikkoja tai eturyhmiä. Keskustelu tapahtuu tavallisesti pienryhmässä, joita ohjaavat fasilitaattorit. Fasilitaattori varmistaa, että keskustelu on tasapuolista ja kunnioittavaa.

Useimmissa kansalaiskeskusteluissa pyritään yhteiseen lopputuotokseen, joka voi olla kirjallinen yhteenveto eri argumenteista, perusteltu politiikkasuositus tai pelkkä äänestystulos. Tämä tuotos annetaan käsiteltäväksi keskustelun toimeksiantajille ja julkaistaan laajalle yleisölle julkista keskustelua varten.

MITEN PUNTAROIVA KANSALAIKESKUSTELU TOIMII?

PUNTAROIVAN KANSALAIKESKUSTELUN MENETELMÄT JA TOTEUTTAJAT

Puntaroivan kansalaiskeskustelun menetelmiä ovat kansalaisraadit, puntaroivat mielipidemittaukset, kansalaiskokoukset, kansalaispaneelit sekä konsensuskonferenssit. Ne eroavat toisistaan keskustelijoiden määrässä, keskustelujen kestosta sekä lopputuotoksessa.²

Maailmalla monet järjestöt ja yhteisöt ovat erikoistuneet kansalaiskeskustelujen toimeenpanoon. Myös alueelliset ja kunnalliset organisaatiot ja Suomessa etenkin tutkijat ovat toteuttaneet kansalaiskeskusteluja.

PUNTAROIVAT KANSALAIKESKUSTELUT VASTAUKSENA DEMOKRATIAN HAASTEISIIN

Suomalainen demokratia on kansainvälisestä näkökulmasta katsoen vakaa ja toimiva, mutta siinäkin on puutteensa. Ongelmana on esimerkiksi poliittisen osallistumisen eriytyminen siten, että heikossa taloudellisessa ja yhteiskunnallisessa asemassa olevat kansalaiset ovat selvästi vähemmän aktiivisia kuin hyväosaiset.³ Yhteiskunnallisten mielipiteiden ja asenteiden polarisaatio puolestaan luo vastakkainasetteluja ja vaikeuttaa rakentavaa julkista keskustelua. Vaikuttamismahdollisuuksia heikentää myös poliittisten kysymysten monimutkaisuus, mikä luo kuiluja poliittisten päätöksentekijöiden ja kansalaisten välille. Viimeksi mainitut ongelmat ovat havaittavissa esimerkiksi ilmastopolitiikassa.

Puntaroivat kansalaiskeskustelut ovat yksi keino lievittää näitä ongelmia. Maailmalla on jo usean vuosikymmenen ajan kokeiltu erilaisia puntaroivan kansalaiskeskustelun menetelmiä. Keskusteluja koskevat tutkimukset osoittavat, että asiantuntijatieto ja puntaroiva keskustelu eri näkökantoja edustavien ihmisten kanssa lisäävät osallistujien tietoa käsiteltävästä aiheesta ja voivat auttaa korjaamaan virhekäsityksiä.⁴ Keskustelujen jälkeen osallistujat myös ymmärtävät entistä paremmin erilaisia, vastakkaisiakin näkökantoja, mikä on olennaista etenkin monimutkaisissa ja ristiriitoja herättävissä kysymyksissä.⁵

Kansalaiskeskusteluilla on siis potentiaalia edesauttaa monipuolista ja tietoon perustuvaa puntarointia poliittisessa päätöksenteossa. Puntaroivien kansalaiskeskustelujen osallistujat valitaan satunnaisotannalla, mikä voi kannustaa myös poliittisesti passiivisia kansalaisia osallistumaan. Lisäksi on näyttöä siitä, että nekin kansalaiset, jotka eivät ole osallistuneet keskusteluihin, luottavat puntaroivien kansalaiskeskustelujen muodostamiin argumentteihin ja tietoon.⁶

KANSALAIKESKUSTELUJEN VAKIINNUTTAMINEN JA KYTKEMINEN PÄÄTÖKSENTEKOON

Toistaiseksi kansalaiskeskustelujen käyttö Suomessa on ollut satunnaista ja niiden yhteys poliittiseen päätöksentekoon jäänyt heikoksi. Tällöin myös niiden vaikutukset demokraattiseen järjestelmään yleisemmin ovat jääneet vähäisiksi. Jotta kansalaiskeskustelut voivat edesauttaa parempaa päätöksentekoa, niiden tulee olla hyvin kytköksissä varsinaisiin päätöksentekoprosesseihin. Vakiinnuttaminen eli institutionalisointi viittaa puolestaan siihen, että puntaroivan demokratian prosesseja käytetään säännönmukaisesti.

Kansalaiskeskustelujen institutionalisoinnin on katsottu vähentävän niiden riippuvuutta päättäjistä. Vakiintuneet prosessit ehkäisevät sitä, että kansalaiskeskusteluja käytettäisiin tarkoitushakuisesti esimerkiksi tuen hakemiseksi jo valmiiksi muodostetuille poliittisille kannoille. Päätöksentekoon hyvin kytkettyinä ja vakiinnutettuina kansalaiskeskustelut voivat lisätä tietoon perustuvien argumenttien ja eri näkökulmien puntaroinnin merkitystä poliittisessa päätöksenteossa. Näin kansalaiskeskustelut voivat parantaa päätöksenteon ja demokraattisen järjestelmän laatua.

Vakiintunut kansalaiskeskustelujen käyttö tarjoaa myös suuremmalle osalle väestöstä mahdollisuuksia osallistua kansalaiskeskusteluihin. Toistuvat keskusteluprosessit kerryttävät tietoa hyvistä käytännöistä, vahvistavat puntaroiviin kansalaiskeskusteluihin liittyvää osaamista ja voivat säästää kustannuksia suhteessa kertaluontoiseen prosesseihin. Samaten kansalaiskeskustelut tulevat entistä tutummiksi hallinnolle ja vaaleilla valituille edustajille. Toistaiseksi suomalaiset päätöksentekijät suhtautuvat kansalaiskeskustelujen käyttöön epäilevämmän kuin kansalaiset.⁷ Tutkimuksen mukaan puntaroivaan kansalaiskeskusteluun osallistuminen voi kuitenkin muuttaa päättäjien asenteita myönteisemmiksi.⁸

KANSALAIKESKUSTELUT LAINSÄÄDÄNNÖSSÄ JA POLITIIKKAOHJELMISSA

Varsinaista puntaroivia kansalaiskeskusteluja käsittelevää lainsäädäntöä ei Suomessa ole. Perustuslaki edellyttää yleisellä tasolla kansalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien edistämistä. Kuntalaki ja laki hyvinvointialueista velvoittavat kunnat ja hyvinvointialueet osallistamaan asukkaita päätöksentekoon, ja niissä laeissa mainitaan kuntalais- ja asukasraadit keinoina edistää osallistumista ja vaikuttamista.

Uuden ilmastolain perusteluissa kansalaisraadit tuodaan esiin yhtenä osallistumuotona ilmastosuunnitelmien valmistelussa.

Sanna Marinin hallitusohjelmassa kansalaisraatien käytön lisääminen nostetaan yhdeksi demokratiaa vahvistavaksi toimenpiteeksi. Kansalaisraatien järjestämisen tukeminen on otettu osaksi Kansallisen demokratiaohjelman 2025 toimintasuunnitelmaa.

KANSALAIKESKUSTELUJEN ROOLIT JA TAVOITTEET

Alla on kuvattu kansalaiskeskustelujen mahdollisia rooleja, kytköksiä päätöksentekoon ja vakiinnuttamisen tapoja.

1. Kansalaiskeskustelut merkittävistä yhteiskunnallisista kysymyksistä

Tavoite 1.1: Laajasti yhteiskuntaa koskettavissa, vaikutuksiltaan merkittävissä asiakysymyksissä ja uudistuksissa järjestetään säännönmukaisesti puntarointia kansalaiskeskusteluja. Niiden avulla otetaan huomioon mahdollisimman laajasti eri näkökantoja sekä puntaroidaan niiden painoarvoa.

Esimerkit: Irlannissa kansalaiskeskustelut ovat käsitelleet perustuslakimuutoksia jo kaksi kertaa. Näistä ensimmäisessä eli perustuslakikonventissa oli mukana myös parlamentin jäseniä.⁹ Mongolian perustuslaki edellyttää puntarointia mielipidemittausta perustuslain muutoksista.¹⁰ Viime aikoina useissa Euroopan maissa on järjestetty ilmastotoimia käsitteleviä puntarointia kansalaiskeskusteluja.

Tavoite 1.2. Kansalaisilla tulee olla mahdollisuuksia tehdä aloitteita kansalaiskeskusteluista ja esittää niille aiheita, joita he pitävät merkittävänä.

Esimerkki: Itävallan Vorarlbergin osavaltiossa puntarointia kansalaisraati järjestetään, jos vähintään 1000 kansalaista sitä aloitteella vaatii. Keskustelun aiheen määrittelevät aloitteen tekijät. Prosessin päätteeksi raadin suositukset käsitellään avoimessa ”kansalaiskahvilassa”, jossa osavaltion asukkaat voivat keskustella suosituksista poliitikkojen ja viranomaisten kanssa.¹¹

Vaikuttavuuden varmistamiseksi: Kansalaiskeskusteluun osallistuvien kansalaisten ja päätösvastuussa olevien edustajien välille tulee synnyttää vuorovaikutusta. Kansalaiskeskustelujen osallistujat esittelevät itse keskusteluissa syntyneitä näkökantoja suoraan edustajille tai edustajat voivat osallistua kansalaiskeskusteluihin.

Suosituksset: Suurista yhteiskunnallisista uudistuksista tulisi järjestää kansalaiskeskusteluja, joihin kansalaisten lisäksi osallistuu myös päättäjät. Kansalaiskeskustelut voidaan myös kytkeä olemassa oleviin aloitejärjestelmiin. Esimerkiksi kansalaisaloitteen eduskuntakäsittelyn osana voisi olla aloitteen puntarointi kansalaisten ja kansanedustajien kesken.

2. Pysyvät kansalaiskeskustelut antamassa syötettä vaaleilla valituille edustajille

Tavoite: Kansalaiskeskustelut ovat pysyväisluonteisia instituutioita, jotka antavat palautetta ja syötettä edustukselliseen päätöksentekoon. Tehtävänantoa voidaan rajata siten, että keskustelut valvovat joidenkin tiettyjen päätöksentekoa ohjaavien periaatteiden toteuttamista.

Esimerkit: Itä-Belgian alueparlamentin yhteydessä toimii pysyvä kansalaiskeskustelujen järjestelmä. Siinä kansalaiskeskustelut vaikuttavat sekä päätöksenteon esityslistan määrittelyyn että antavat syötettä poliittiseen tahdonmuodostukseen.¹² Järjestelmään kuuluu kansalaisista koostuva poliittisesti riippumaton paneeli, jolla on valta ehdottaa kansalaiskeskustelun järjestämistä tietystä asiakysymyksestä. Myös Brysselin alueparlamentin yhteyteen on luotu kansalaisista ja poliitikoista koostuvia yhteistyöryhmiä.¹³

Vaikuttavuuden varmistamiseksi: Kansalaiskeskustelujen tulee olla pysyväisluonteisia järjestelmiä, jotka toimivat vuorovaikutuksessa vaaleilla valittujen edustajien ja edustuksellisten päätöksentekuelinten kanssa.

Suosituksset: Muodostetaan pysyviä kansalaiskeskusteluja, jotka antavat palautetta ja syötettä päätöksentekoon ajankohtaisissa asiakysymyksissä tai esimerkiksi sosiaalisen oikeudenmukaisuuden, kestävän kehityksen tai tulevien sukupolvien näkökulmasta.

3. Kansalaiskeskustelut luotettuina tiedonlähteinä äänestäjille

Tavoite: Puntaroivat kansalaiskeskustelut tuottavat ja jäsentävät luotettavaa tietoa ja relevantteja argumentteja ennen äänestyksiä. Kansalaiskeskustelujen tuottamia julkilausumia tarjotaan äänestäjille äänestyspäätöksen tueksi.

Esimerkit: Yhdysvaltojen Oregonissa toimiva kansalaisaloitteiden arviointijärjestelmä (*Citizens' Initiative Review*) on kehitetty tarjoamaan äänestäjille puolueetonta tietoa kansalaisaloitteista järjestettävien kansanäänestysten yhteydessä. Kansalaisraati arvioi aloitteeseen liittyvät keskeiset tosiasiat sekä argumentit aloitteen puolesta ja sitä vastaan. Tämän perusteella se laatii yhteisen julkilausuman, joka lähetetään postitse äänioikeutetuille.¹⁴

Mustasaaren kansalaisraadissa vuonna 2019 joukko paikallisia asukkaita keskusteli mahdollisesta kunta-liitoksesta ennen neuvoo-antavaa kansanäänestystä. Raadin julkilausuma lähetettiin kaikille kunnan äänioikeutetuille.¹⁵ Myös Sveitsissä kansalaisaloitteiden arviointijärjestelmää on alettu käyttää tiedon lähteenä äänestäjille.¹⁶

Vaikuttavuuden varmistamiseksi: Kansalaiskeskustelujen julkilausuma lähetetään postitse kaikille äänioikeutetuille ennen kansanäänestystä muun äänestystä koskevan materiaalin mukana.

Suosituksset: Järjestetään kansalaisraateja säännönmukaisesti kaikkien kansanäänestysten alla, jolloin ne toimivat tiedon lähteenä äänestäjille. Vastaavia järjestelmiä voidaan soveltaa myös vaalien yhteydessä.

TIIVISTELMÄ: PUNTAROIVAN KANSALAIKESKUSTELUN ROOLIT, KYTKEMINEN PÄÄTÖKSENTEKOON JA VAKIINNUTTAMINEN

Kansalaiskeskustelun rooli	Kytkös poliittisiin prosesseihin	Kuinka vakiinnutetaan?
Kansalaiskeskustelut merkittävistä yhteiskunnallisista kysymyksistä	Kansalaiskeskustelun ja poliitikkojen välinen vuorovaikutus; poliitikot mukana keskusteluissa	Säännönmukainen järjestäminen suurista yhteiskunnallisista uudistuksista; kansalaisten mahdollisuus tehdä aloite kansalaiskeskusteluista
Pysyvät kansalaiskeskustelut antamassa syötettä vaaleilla valituille edustajille	Kansalaiskeskustelujen julkiset arviot päätöksistä ja niiden perusteista; mahdollisuus uusien asiakysymysten esille tuomiseen	Pysyväisluonteiset kansalaiskeskustelut, jotka toimivat vuorovaikutuksessa edustajien kanssa
Kansalaiskeskustelut luotettuina tiedonlähteinä äänestäjille	Kansalaiskeskustelut arvioivat ja summaavat keskeiset argumentit äänestäjille	Säännönmukainen järjestäminen kaikissa kansanäänestyksissä

ENTÄ JOS...? PUNTAROIVAT KANSALAIKESKUSTELUT OSAKSI ILMASTOPÄÄTÖKSENTEKOA

Keväällä 2021 ilmastotoimia arvioiva kansalaisraati otti kantaa Suomen Keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelmaan osana uuden suunnitelman valmistelutyötä.¹⁷

Uuden ilmastolain perusteluissa kansalaisraadit mainitaan yhtenä keinona koota kansalaisten näkemyksiä ilmastopolitiikan suunnitelmista.¹⁸ Jos yksittäisten raatien sijasta puntaroivat kansalaiskeskustelut haluttaisiin osaksi ilmastopolitiikan päätöksentekoa pysyvämmiin, se voisi toimia esimerkiksi näin:

1. *Aina, kun jonkin ilmastolaissa mainitun ilmastopolitiikan suunnitelman päivittäminen alkaa, kootaan puntaroiva kansalaisraati koko valmisteluprosessin ajaksi. Raati voi arvioida myös sitä, miten vanhan suunnitelman tavoitteiden toteuttamisessa on onnistuttu.*

2. *Riittävän varhain, uuden suunnitelman luonnosteluvaiheessa, raati ottaa kantaa ehdotettuihin ilmastotoimiin ja arvioi toimia erityisesti sosiaalisen oikeudenmukaisuuden näkökulmasta. Kansalaisraadien tehtävä voi myös olla nostaa esiin kansalaisten näkökulmasta keskeisimpiä seikkoja ilmastotoimissa.*

3. *Keskustelun tuotos, esimerkiksi julkilausuma, julkaistaan ja toimitetaan suunnitelman valmistelusta vastaavalle ministeriölle, ilmastopaneelille ja esimerkiksi ilmastopolitiikan pyöreälle pöydälle. Vastaanottavat tahot antavat myös julkiset vastineet kansalaisraadille.*

4. *Lopuksi, ennen suunnitelman eduskuntakäsittelyä, kansalaisraati voi arvioida myös sitä, kuinka hyvin valmis suunnitelma vastaa raadin aiemmin antamiin suosituksiin.*

- *Raadin osallistujarekrytointi toteutetaan siten, että satunnaisotoksen pohjalta raatiin kutsutaan joukko kansalaisia, ja kutsuun vastanneista muodostetaan vapaaehtoisten pooli. Raadin kokoonpano muodostetaan valitsemalla poolista mahdollisimman hyvin koko väestöä edustava joukko. Raadin osallistujat voivat pysyä samana läpi suunnitelman valmistelun tai osa heistä voi olla vaihtuvia jäseniä. Uudet jäsenet valitaan vapaaehtoisten poolista siten, että edustavuus säilyy.*
- *Kansalaisraadien käytännön järjestelyistä vastaavat esimerkiksi poliittisesti riippumaton ohjausryhmä sekä sihteeri.*

LOPPUSANAT

Maailmalla on lukuisia onnistuneita esimerkkejä uusista innovatiivisista tavoista kytkeä ja vakiinnuttaa kansalaiskeskustelut paremmin osaksi vallitsevaa poliittista järjestelmää. Suomessa keskustelut ovat kuitenkin olleet vielä yksittäisiä kokeiluja. Seuraava askel onkin pohtia sitä, kuinka kansalaiskeskusteluista voitaisiin tehdä kiinteä osa suomalaisen demokratian käyttöliittymää. Tämä edellyttää myös päättäjiltä uudenlaista tapaa ajatella omaa valta-asemaansa ja rooliaan päätöksentekijänä.

LUE LISÄÄ:

Kansalaiskeskusteluopas verkossa Turun yliopiston sivuilla: utu.fi/kansalaiskeskusteluopas.

Grönlund, K., Herne, K., Jäske, M. & Värttö, M. (2021). Opas kansalaispaneelin järjestämiseen kunnissa. Kuntaliiton julkaisu.

Rapeli, L., Jäske, M., Värttö, M. & Kulha, K. (2019). Aktiivinen kansalaisosallistuminen voi parantaa päätöksenteon laatua. PALO-hankeen policy brief 1/2019.

Aarninsalo, L., Jäske, M., Kulha, K., Leino, M. & Setälä, M. (2020). Moniäänistä ja perusteltua päätöksentekoa – Puntaroivat kansalaiskeskustelut poliittisten kiistakysymysten ratkaisussa. PALO-hankkeen opas.

OECD (2021). Eight Ways to Institutionalise Deliberative Democracy. OECD Publishing.

OECD (2020). Innovative Citizen Participation and New Democratic Institutions: Catching the Deliberative Wave. OECD Publishing.

Setälä, M. (2017). Connecting deliberative mini-publics to representative decision making. European Journal of Political Research, 56(4).

VIITTEET:

¹ OECD (2021). Eight Ways to Institutionalise Deliberative Democracy. OECD Publishing.

² Aarninsalo, L., Jäske, M., Kulha, K., Leino, M. & Setälä, M. (2020). Moniäänistä ja perusteltua päätöksentekoa – Puntaroivat kansalaiskeskustelut poliittisten kiistakysymysten ratkaisussa. PALO-hankkeen opas. Sivu 8.

³ Wass, H. ja Grönlund, K. 2015 (toim.). Poliittisen osallistumisen eriytyminen. Eduskuntavaalitutkimus 2015. Oikeusministeriö.

⁴ Leino, M., Bäck, M., Christensen, H. S., Kulha, K., Setälä, M., Strandberg, K. & Taskinen, M. (2019). Kuntaliitoskysymyksen käsittely Mustasaaren kansalaisraadissa. Poliitikka, 61(4). Himmelroos Staffan & Rapeli Lauri (2020). Can Deliberation Reduce Political Misperceptions? Findings from a Deliberative Experiment on Immigration. The Journal of Deliberative Democracy 16 (1).

⁵ Setälä, M., Serup Christensen, H., Leino, M., Strandberg, K., Bäck, M. & Jäske M. (2020). Deliberative mini-publics facilitating voter knowledge and judgement: Experience from a Finnish local referendum. Representation.

⁶ Setälä, M., Serup Christensen, H., Leino, M. & Strandberg, K. (2021). Beyond polarization and selective trust: A Citizens' Jury as a trusted source of information. Politics.; Már, K., & Gastil, J. (2020). Tracing the boundaries of motivated reasoning: How deliberative minipublics can improve voter knowledge. Political Psychology, 40(1).

⁷ Koskimaa, V. & Rapeli, L. (2020). Fit to govern? Comparing citizen and policymaker perceptions of deliberative democratic innovations. Policy & Politics.

⁸ Värttö, M.; Jäske, M.; Herne, K. & Grönlund, K. (2021). Kaksisuuntainen katu: Poliitikot osallistujina puntaroivassa kansalaiskeskustelussa. Poliitikka, 63(1).

⁹ OECD (2020). Innovative Citizen Participation and New Democratic Institutions: Catching the Deliberative Wave. OECD Publishing. Sivut 38, 130.

¹⁰ OECD (2020). Sivu 133.

¹¹ OECD (2020). Sivu 138.

¹² Niessen, C. & Reuchamps, M. (2019). Designing a Permanent Deliberative Citizens' Assembly. Centre for Deliberative Democracy and Global Governance Working Paper Series No. 2019/6.

¹³ Rangoni, S., Bedock, C. & Talukder, D. (2021). More competent thus more legitimate? MPs' discourses on deliberative mini-publics. Acta Politica.

¹⁴ OECD (2020). Sivut 55-56.

¹⁵ Leino ym. (2019).

¹⁶ Demoscan Citizens' Initiative Review in Sion. Participedia Case article.

¹⁷ Kulha, K.; Sormunen, H.; Leino, M.; Setälä, M.; Taskinen, M. & Jäske, M. (2021). Ilmastotoimia arvioivan kansalaisraadinn loppuraportti. Ympäristöministeriön julkaisu 2021: 21.

¹⁸ Hallituksen esitys eduskunnalle ilmastolaiksi (HE 27/2022 vp).

KIRJOITTAJAT:

Maija Setälä, Katariina Kulha, Mikko Värttö ja Mari Taskinen, PALO-tutkimushanke, Turun yliopisto

DEMOKRATIA JA OSALLISTUVA KANSALAISSUUS

TÄMÄ JULKAISU on osa demokratiaa ja osallistuvaa kansalaisuutta tutkivien strategisen tutkimuksen hankkeiden tuottamaa julkaisujen sarjaa. Sarja julkaistaan yhteistyössä oikeusministeriön kanssa ja sitä hyödynnetään Kansallisen demokratiaohjelman 2025 valmistelussa ja toimeenpanossa. Hankkeita rahoittaa Suomen Akatemian yhteydessä toimiva strategisen tutkimuksen neuvosto.